BMR3740 és BMR4650 – PRAGMATIKA (ELŐADÁS)
2008/2009 tavaszi félév
Dér Csilla Ilona egy. doc.

Tematika

1. A pragmatika mint nyelvészeti terület és mint nézőpont. A pragmatika kutatási területei.
2. Pragmatika és szemantika.
3. A kognitív nyelvészet és a pragmatika.
4. Diskurzustípusok
5. Beszédaktusok.
6. Társalgási szabályok és maximák.
7. Implikatúrák és előfeltevések.
8. Diskurzuskoherencia, a diskurzusjelölők.
9. A relevanciaelmélet.
10. Deiktikus elemek a nyelvben.
11. Az udvariasság.
12. Nyelvtörténet és pragmatika.
13. Pragmatika és nyelvelsajátítás.
14. Összefoglalás.

Kötelező irodalom

Austin, John L. 1990. *Tetten ért szavak*. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Cseresnyési László [é. n.]. *Pragmatika: a kontextus tudománya.* http://home.hiroshima-u.ac.jp/monika/Cseresnyesi/Cseresnyesi/02C3AF9F-8AE3-44AF-9042-C53F6A648227.htmlc

Dér, Csilla Ilona 2005. Diskurzusszerveződés és grammatikalizáció – néhány magyar diskurzusjelölő kialakulásáról. *Nyelvtudományi Közlemények* 102: 247–64.

Grice, H. Paul 1997. A társalgás logikája. In: Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (szerk.) 1997. *Nyelv, kommunikáció, cselekvés.* Budapest: Osiris, 213–227.

Kiefer Ferenc [2000]. Szemantika vagy pragmatika? In: Kiefer Ferenc: *Jelentéselmélet.* Budapest: Corvina. 38–64.

Labov, William – Fanshel, David 1997. Beszélgetési szabályok. In: Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (szerk.) 1997. *Nyelv, kommunikáció, cselekvés.* Budapest: Osiris, 395–435.

Nagy Katalin 2005. A pragmatika státusáról. *Magyar Nyelv* 101: 436–448.

Németh T. Enikő 2003. A kommunikatív nyelvhasználat elvei. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XX. Tanulmányok a pragmatika köréből.* 221–254.

Németh T. Enikő 2006. Pragmatika. In: Kiefer Ferenc (szerk.) *Magyar nyelv.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 222–261.

Németh T., Enikő 1998. A *hát, így, tehát, mert* kötőszók pragmatikai funkciójának vizsgálata. In: *Magyar Nyelv* 94: 324–31.

Reboul, Anne – Moeschler, Jacques 1998/2000. *A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába.* Budapest: Osiris.

Sárosi Zsófia 2003. Történeti szociopragmatika – magyar nyelvtörténet más megközelítésben. *Magyar Nyelv* 99: 434–448.

Szili Katalin 2004. *Tetté vált szavak.* Budapest: Tinta Könyvkiadó.

Tátrai Szilárd 2004: A kontextus fogalmáról. *Magyar Nyelvőr* 128: 479–494.

Tátrai Szilárd 2006. A nagy esernyőcsel. A pragmatikai szemlélet alkalmazásának lehetőségei. *Journal of Teaching Hungarian as a 2nd Language and Hungarian Culture. A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata* 1–2: 29–35.

Tolcsvai Nagy Gábor 2003. Topikaktiválás és topikfolytonosság magyar nyelvű szövegekben. Általános Nyelvészeti Tanulmányok. XX. 295–325.

Ajánlott irodalom

Domonkosi Ágnes 2002. *Megszólítások és beszédpartnerre utaló elemek nyelvhasználatunkban.* A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai 79. Debrecen. http://mek.niif.hu/01700/01715/01715.pdf

Fischer, Kerstin 2006. Towards an understanding of the spectrum of approaches to discourse particles: introduction to the volume. In: Kerstin Fischer (ed.): *Approaches to discourse particles.* Oxford: Elsevier. 1–20. http://nats-www.informatik.uni-hamburg.de/~fischer/adpintro.pdf
Fraser, Bruce 1999. What are discourse markers? *Journal of Pragmatics* 31: 931–952.
Hámori Ágnes. A figyelem és a beszédaktusok összefüggései a társalgásban. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII.* 161-202.
Iványi Zsuzsanna 2001. A nyelvészeti konverzációelemzés. *Magyar Nyelvőr* 125: 74–93.
Levinson, Stephen C. *Pragmatics.* Cambridge: Cambridge University Press.
Nemesi Attila László 2000. Benyomáskeltési stratégiák a társalgásban. *Magyar Nyelv* 96: 418–436. http://www.c3.hu/~magyarnyelv/00-4/nemesi.htm
Németh T. Enikő – Bibok Károly (szerk.) 2003. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XX. Tanulmányok a pragmatika köréből.* Budapest: Akadémiai Kiadó.
Pléh Csaba – Síklaki István – Terestyéni Tamás (szerk.) 1997. *Nyelv, kommunikáció, cselekvés.* Budapest: Osiris.
Schourup, Lawrence 1999. Discourse markers. Tutorial overview. *Lingua* 107: 227–265.
Tolcsvai Nagy Gábor 2001. *A magyar nyelv szövegtana.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 121–125; 175–80.
Verschueren, Jef 1999. *Understanding Pragmatics.* London – New York: Arnold.
Yule, George 1996. *Pragmatics.* Oxford: Oxford University Press.

Számonkérés: Írásbeli kollokvium az órai anyagból és a kötelező irodalomból.